

THE DAMNED

REGIE
IVO VAN HOVE

VISCONTI
BADALUCCO
MEDIOLI

BLINDMAN
[SAXI]

SYNOPSIS

Daniël Kolf, Maria Kraakman, Amsterdamse Bos, 2022

Duitsland, 27 februari 1933. De rijke familie Von Essenbeck bezit grote staalfabrieken in het Ruhrgebied. Ze komen samen voor de verjaardag van de patriarch, baron Joachim. Daarbij ontstaat onenigheid tussen Herbert Thallman – neef van Joachim, adjunct-directeur van de fabrieken en tegenstander van het nationaalsocialisme – en Konstantin von Essenbeck, de tweede zoon van de baron en lid van de nationaal-socialistische S.A.

Tijdens het diner loopt het bericht binnen dat de Reichstag in Berlijn in brand werd gestoken. Joachim deelt de waarden van de nazi's niet maar kiest er toch voor om met het nieuwe regime samen te werken – uit eigenbelang. Friedrich Bruckmann en zijn maîtresse Sophie von Essenbeck – aanhangers van de met de S.A. rivaliserende S.S., die steeds machtiger wordt – beramen een Macbeth-achtig complot om de fabrieken te bemachtigen. Friedrich vermoordt de oude Joachim en laat Herbert beschuldigen. Martin, de zoon van Sophie, krijgt de leiding van het bedrijf in handen, en draagt ze over aan Friedrich. Met de moord op Joachim verdwijnt de soeverein denkende en handelende vrije mens.

Als verdoemden ('The Damned') zitten de Essenbecks gevangen in een kolkende spiraal van geweld waarin zij geleidelijk wegzinken, vechtend om de macht. Deze familiekroniek toont hoe een samenleving als gevolg van ideologische tegenstellingen ontspoord en fataal ten

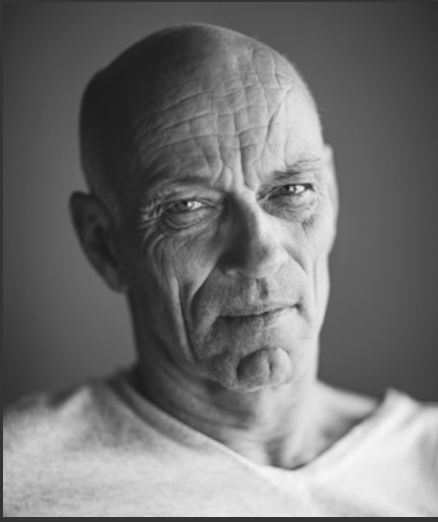
onder gaat. Hoewel het speelt in de tijd die de opmaat vormt voor de Tweede Wereldoorlog, is dit verhaal over rechts-extremisme en het perverse samenspel tussen politieke en economische machtsverhoudingen actueler dan ooit.

Ivo van Hove: 'The Damned is het verhaal van de giftige alliantie tussen politici van het hoogste niveau en een leidende familie in de machtige staalindustrie. Visconti situeert het gebeuren op een cruciaal moment in de Europese geschiedenis: de opkomst van het fascisme in Duitsland. Ik denk dat we deze mechanismen van dichtbij moeten bekijken, want ze kunnen relevant zijn voor hoe we met de grote vraagstukken van vandaag omgaan. In grootse scènes geeft *The Damned* een inblik in het afgrondelijke waar mensen toe in staat zijn en hoe makkelijk deze familie zich lieert aan een extreemrechts regime, enkel voor het financiële profijt. *The Damned* toont zowel de opkomst en ondergang van een invloedrijke hebzuchtige familie als een immoreel politiek systeem. Of is het toch vooral een verhaal dat ons laat nadenken over de wereld waar we vandaag in leven?'

‘Ik heb me laten vangen in een spiraal
en ik kan er nooit meer uit ontsnappen.’

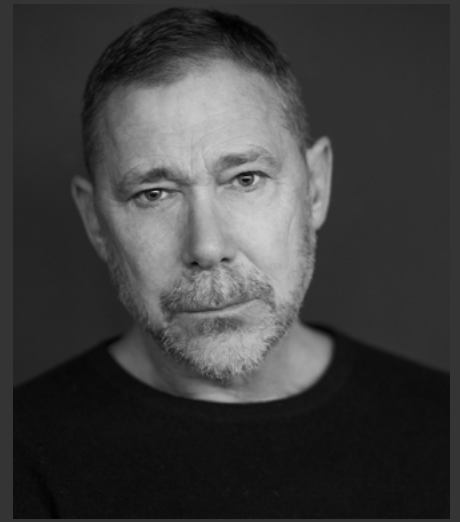
– Friedrich Bruckmann

Baron Joachim von Essenbeck
Hugo Koolschijn

Sophie von Essenbeck
Marieke Heebink

Friedrich Bruckmann
Hans Kesting

Günther von Essenbeck
Daniël Kolf

Elisabeth Thallman / serveerster
Janni Goslinga

Herbert Thallman
Dalorim Wartes

Wolf von Aschenbach
Aus Greidanus jr.

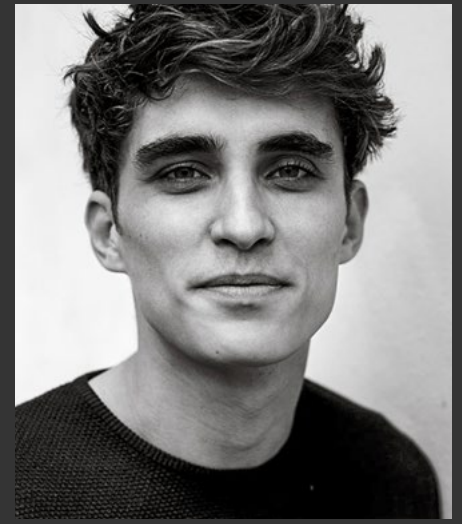
Rector / Inspecteur
Bart Slegers

Martin von Essenbeck
Majd Mardo

Konstantin von Essenbeck
Steven Van Watermeulen

Janek
Bart Bijns

Gouvernante / moeder van Lisa
alternerend Maria Kraakman

Gouvernante / moeder van Lisa
alternerend Chris Nietvelt

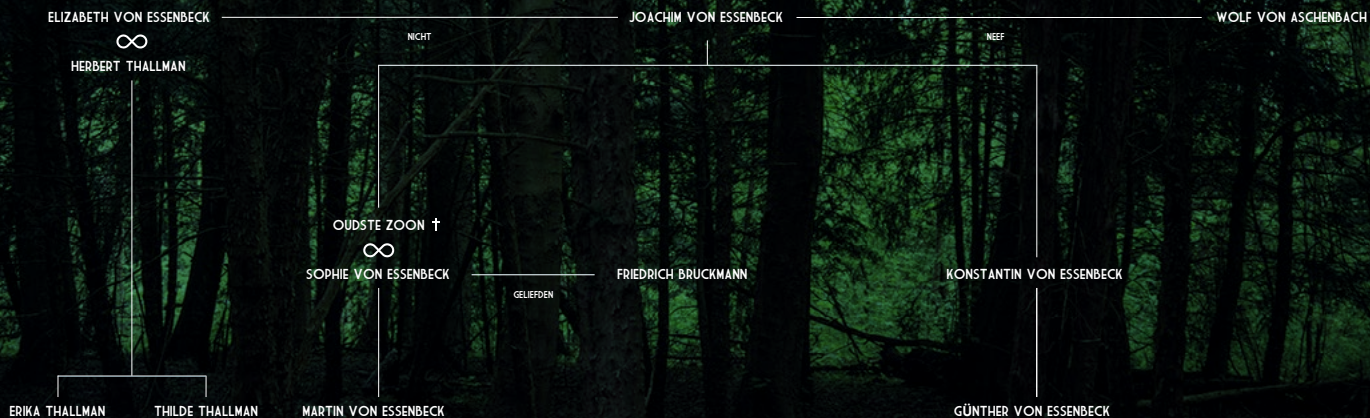

Olga
Hélène Devos

facilitaire medewerkers
Casper Nusselder,
Yassine El Ouardi,
Rob Das,
Kuan Jung The,
Thor Louwerens,
Joshua Albano

kinderen
Ella van der Vaart,
Jolie Winterkamp,
Kate Muda,
Madelief Gomes,
Pitou Gomes,
Nanouk Oerlemans,
Rosa Baars,
Samae Manuputy,
Sofie Menting

DE FAMILIE VON ESSENBECK

ROL VERDELING

BARON JOACHIM VON ESSENBECK — HUGO KOOLSCHIJN
SOPHIE VON ESSENBECK — MARIEKE HEEBINK
FRIEDRICH BRUCKMANN — HANS KESTING
MARTIN VON ESSENBECK — MAJD MARDÓ
KONSTANTIN VON ESSENBECK — STEVEN VAN WATERMEULEN
JANEK — BART BIJNENS
GÜNTHER VON ESSENBECK — DANIEL KOLF

ELISABETH VON ESSENBECK / SERVEERSTER — JANNI GOSLINGA
HERBERT THALLMAN — DALORIM WARTES / ALWIN PULINCKX
GOUVERNANTE / MOEDER VAN LISA — ALTERNEREND
MARIA KRAAKMAN & CHRIS NIETVELT
OLGA — HÉLENE DEVOS
WOLF VON ASCHENBACH — AUS GREIDANUS JR.
RECTOR / INSPECTEUR — BART SLEGERS

FACILITAIR MEDEWERKER — CASPER NUSSELDER, YASSINE EL OUARTI,
ROB DAS, KUAN JUNG THE, THOR LOUWERENS, JOSHUA ALBANO
MUZIKANTEN — HENDRIK PELLENS, PIET REBEL, PIETER PELLENS,
SEBASTIAAN COOMAN
KINDEREN — ELLA VAN DER VAART, JOLIE WINTERKAMP, KATE MUDA,
MADELIEF GOMES, PITOU GOMES, NANOUK OERLEMANS, ROSA BAARS,
SAMAE MANUPUTY, SOFIE MENTING

OVER DE VOORSTELLING

Marieke Heebink, Aus Greidanus jr., Hans Kesting, Daniël Kolf, Majd Mardo, Amsterdamse Bos, 2022

Les Damnés, geregisseerd door Ivo van Hove bij het bekendste gezelschap van Frankrijk – de Comédie-Française – beleefde zijn wereldpremière als openingsvoorstelling van het Festival d'Avignon in 2016. Het decor was toen het majestueuze voormalige pausenkasteel; in de Cour d'Honneur van het Palais des papes.

De theaterbewerking, naar een filmscript van de Italiaanse cineast Luchino Visconti, werd met superlatieven onthaald en was na Avignon te zien in Parijs, Londen, Antwerpen en New York.

The Guardian noemde het een 'ijzingwekkende profetische meesterzet'. 'een groots totaalkunstwerk' oordeelde De Standaard. The New York Times sprak van 'een rijke en meedogenloze productie'. 'Ivo van Hove vindt opnieuw een mythische en epische dimensie, terwijl hij zijn acteurs het drama op de meest mogelijke organische en menselijke manier laat spelen.' schreef Le Monde.

In de zomer van 2022 brengt Internationaal Theater Amsterdam de Nederlandse versie van *Les Damnés* – onder de titel *The Damned* – exclusief naar Nederland. Onder de rook van Amsterdam is de groene omgeving van het Amsterdamse Bostheater het decor voor deze overweldigende productie, waarin vrijwel het gehele ITA-ensemble te zien is.

Bart Slegers, Daniël Kolf, Amsterdamse Bos, 2022

IVO VAN HOVE

Ivo van Hove (België, 1958) begon zijn carrière als toneelregisseur in 1981 met producties van eigen hand (*Ziektekiemen*, *Geruchten*). Hij was achtereenvolgens artistiek leider van AKT, Akt-Vertikaal en De Tijd. Van 1990 tot 2000 was hij directeur van Het Zuidelijk Toneel. Van 1998 tot en met 2004 leidde Van Hove het Holland Festival. Hier presenteerde hij jaarlijks zijn selectie van internationaal theater, muziek, opera en dans. Sinds 1984 maakt hij deel uit van de artistieke leiding van het departement Dramatische Kunst van de Hogeschool Antwerpen. In 2001 werd Van Hove directeur van Toneelgroep Amsterdam.

Producties van Ivo van Hove zijn gespeeld op o.a. het Festival d'Avignon, Edinburgh International Festival, de Biënnale van Venetië, het Holland Festival, Theater der Welt en de Wiener Festwochen. Hij regisseerde de ensembles van La Comédie-Française, het Deutsches Schauspielhaus Hamburg, Staatstheater Stuttgart en New York Theatre Workshop. Voor Joop van den Ende regisseerde Van Hove de musical *Rent*. Bij de Vlaamse Opera encenseerde hij *Lulu* (Alban Berg) en de integrale *Ring des Nibelungen* van Wagner (2006 - 2008). Bij de Nederlandse Opera in Amsterdam encenseerde hij Janáček's *De Zaak Makropoulos* en *Iolanta* van Tsjajkovski. In 2014 regisseerde hij de wereldpremière van de opera *Brokeback Mountain* bij Teatro Real. Van Hove regisseerde *A view from the Bridge* (2015) en *The Crucible* (2016) op Broadway, *Lazarus*, de muziektheatervoorstelling van David Bowie, in New York en *Network* (2017) in Londen en New York. Voor de Nederlandse televisie maakte hij *Thuisfront* en in 2009 werd zijn eerste bioscoopfilm *Amsterdam* uitgebracht.

Bij Toneelgroep Amsterdam, het huidige ITA-ensemble, regisseerde Van Hove o.a. *Angels in America* van Tony Kushner, de marathonvoorstellingen *Romeinse tragedies* en *Kings of war* naar Shakespeare, *Opening Night* en *Husbands* van John Cassavetes, *Rocco en zijn broers* en *Obsession* van Luchino Visconti, *Teorema* naar Pier Paolo Pasolini (coproductie Ruhrtriennale), *Antonioni Project* van Michelangelo Antonioni, *Kreten en gefluister*, *Scènes uit een huwelijk* en *Na de repetitie / Persona* van Ingmar Bergman, *La voix humaine* van Jean Cocteau, *Zomertrilogie* van Carlo Goldoni, *Kinderen van de zon* van Maxim Gorki, *De vrek* van Molière, *Rouw siert Electra* en *Lange dagreis naar de nacht* van O'Neill, *De Russen!* van Tom Lanoye naar Anton Tsjechov, *The Fountainhead* van Ayn Rand, *Maria Stuart* van Schiller en *De stille kracht*, *De dingen die voorbijgaan* en *Kleine zielen* van Louis Couperus.

Van Hoves werk wordt geregeld gelauwerd: onder meer tweemaal een Obie Award voor de beste regie van een off-Broadway productie in New York (voor *More Stately Mansions* en *Hedda Gabler*), de Oeuvre Prijs van Oost-Vlaanderen (1995), de Theaterfestivalprijs (1996), de Archangel Award op het Festival van Edinburgh (1999) en Chevalier dans l'Ordre des Arts et des Lettres (2004) in Frankrijk. In 2007 ontving hij in Nederland de Prijs van de Kritiek. In 2008 ontving hij samen met Jan Versweyveld de Prosceniumprijs, een Nederlandse oeuvreprijs en in 2012 de Amsterdam Business Oeuvre Award. In 2014 ontvangt Van Hove het Eredoctoraat voor Algemene Verdiensten van de Universiteit Antwerpen en in 2015 twee Olivier Awards voor *A View from the Bridge* en – samen met Jan Versweyveld – de Amsterdamprijs voor de Kunst voor bewezen kwaliteit. In 2016 werd Van Hove bekroond met twee Tony Awards, twee Drama League Awards, twee Drama Desk Awards, twee Outer Critics Circle Awards en twee Grands Prix de la Critique. Koning Filip van België benoemt Van Hove tot Commandeur in de Kroonorde en Van Hove ontvangt uit handen van Vlaams minister van Cultuur Sven Gatz de Vlaamse Cultuurprijs Algemene Culturele Verdienste 2015. In 2019 ontving Ivo de Johannes Vermeer prijs, de staatsprijs voor de kunsten, alsook de VSCD Oeuvre award.

Bij National Theatre in Londen maakte Van Hove in 2017 *Network* met acteur Bryan Cranston. Een jaar later werd de voorstelling naar Broadway gehaald, waar op 6 december 2018 in het Cort Theatre de première plaats vond. *Network* werd genomineerd voor maar liefst vijf Tony Awards, de meest prestigieuze Amerikaanse theaterprijs.

In februari 2020 creerde Van Hove samen met choreografe Anne Teresa de Keersmaecker een radicale remake van de musical *Westside Story* die in première ging in het Broadway Theatre in New York

'a production bursting with frenetic energy, passion, pathos and those glorious Leonard Bernstein-Stephen Sondheim songs. It's a stunning achievement for van Hove, known for deconstructions of celebrated works such as *A View From the Bridge* and *Network*.'
– The Telegraph *****

Direct daarop, maart 2020, volgde Van Hove's productie *La Ménagerie de verre* met steractrice Isabelle Huppert, die in wereldpremière ging in Théâtre de l'Odéon en in het najaar 2021 naar Internationaal Theater Amsterdam werd gehaald.

In seizoen 22|23 regisseert hij *Mijn lieve gunsteling* bij ITA en gaan zijn regies van *Age of Rage*, *Een klein leven*, *Gevechten en metamorfosen van een vrouw*, *Wie heeft mijn vader vermoord* en *Kings of War* in reprise.

LUCHINO VISCONTI

Ilke Paddenburg, Majd Mardo, Amsterdamse Bos, 2022

Luchino Visconti wordt algemeen beschouwd als één van de grootste regisseurs van de 20e eeuw. Zijn werken zijn uitgegroeid tot cultfilms in de filmgeschiedenis.

De Italiaanse cineast regisseert zijn eerste speelfilm *Ossessione* (De duivelse minnaars) in 1942. In 1956 maakt hij zijn eerste werk in kleur, *Senso*. Vervolgens in 1957, *Le notti bianche* (Witte nachten) met Marcello Mastroianni en Jean Marais. Daarna, in 1960, regisseert hij één van zijn bekendste films; *Rocco e i suoi fratelli* (Rocco en zijn broers) met Alain Delon, Claudia Cardinale en Annie Girardot. De film wordt deels gecensureerd in Italië, maar wint de FIPRESCI-prijs op het Filmfestival van Venetië. De film wordt in 2008 door Ivo van Hove bewerkt voor theater.

In 1963 werkt Visconti opnieuw met Alain Delon en Claudia Cardinale. Samen met Burt Lancaster zorgen zij ervoor dat hij Gouden Palm krijgt op het Filmfestival van Cannes voor *Il gattopardo* (Het luipaard). De film werd een groot commercieel en kritisch succes. In 1965 wint hij met de film *Sandra* de Gouden Leeuw in Venetië.

Zijn grootste successen behaalt Visconti echter met *Morte a Venezia* (Dood in Venetië) in 1971. En vlak daarvoor (1969) *La caduta degli dei* (De Verdoemden, *The Damned*). Deze laatste levert hem in 1969 de Oscar op voor het beste scenario. De film is een immens succes met meer dan 2,6 miljoen bezoekers in Franse bioscopen. *La caduta degli dei* is het eerste deel van Visconti's Duitse trilogie. Na *Morte a Venezia* eindigt de trilogie met *Ludwig* in 1972.

The Damned is de vijfde bewerking van een werk van Visconti door Ivo van Hove. Naast *Rocco en zijn broers* in 2008, *Obsession* in 2017 en *Dood in Venetië* in 2019 bij het eigen ensemble regisseerde hij in 2011 *Ludwig II* bij de Münchner Kammerspiele.

‘Wir werden weiter marschieren, wenn alles
in Scherben fällt, denn heute gehört uns
Deutschland und morgen die ganze welt.’
– uit *Het Horst Wessellied*

SCENOGRAFIE

Hans Kesting, Hugo Koolschijn, Majd Mardo, Marieke Heebink, Amsterdamse Bos, 2022

Jan Versweyveld: 'In *The Damned* is de ruimte ontworpen in functie van rituelen. Zoals de kerk is gebouwd om eucharistie te vieren, de rechtbank om recht te spreken, het parlement om wetten te stemmen, het crematorium om afscheid te nemen van de doden. Al deze openbare ruimtes zijn ontworpen in functie van de handeling die ze herbergen. Voor *The Damned* creëerden we een installatie waarin het geheel van scenografische elementen een ruimte vormt waar de rituelen van kwaad en macht zich afspelen. Door naar deze rituele plaatsen te gaan, worden we onderdeel van een evenement, nemen we deel aan een voorstelling. Als het ritueel is afgelopen, verlaten we de zaal.

Het publiek maakt deel uit van de voorstelling en net zoals het publiek observeren de acteurs de onvermijdelijke val van een familie en een samenlevingsmodel. Zoals op alle rituele plaatsen, zijn bepaalde installaties specifiek gewijd aan een bepaalde handeling. De loges bijvoorbeeld zijn gewijd aan het ritueel van aankleden en transformeren, de bedden vormen de plaats voor incestueuze rituelen en dood, maar laten de acteurs ook toe om het spektakel dat zich afspeelt bij te wonen. Elk element van het decor heeft er een plaats in en vervult een bepaalde functie, net zoals elk van de personages een specifieke rol te vervullen heeft. Al deze ruimtes zijn georkestreerd rond een lege vloer die dienstdoet als arena.

Voor de creatie van de ruimte lieten we ons inspireren door de staalindustrie, de echte motor van het Duitse economische wonder. We gebruikten materialen en constructiemethoden die typisch zijn voor de staalindustrie: staal – alomtegenwoordig via objecten en decoratieve elementen – en vuur, dat doet denken aan de oranje kleur van de centrale vloer.'

‘Je moet begrijpen dat vandaag de dag, in Duitsland, alles kan gebeuren, zelfs het meest onwaarschijnlijke. En dit is pas het begin van de omwenteling’
– Wolf von Aschenbach

Daniël Kolf, Amsterdamse Bos, 2022

ONDERSTEUND DOOR

‘Onze dankbaarheid gaat uit naar AMMODO als productiepartner van ITA en de Brook Foundation, met wiens bijdrage deze productie mede tot stand komt. Ivo van Hove ontving de Johannes Vermeer Prijs 2019. Het geldbedrag dat verbonden is aan deze prijs, zet hij in om de I van Internationaal Theater Amsterdam verder uit te werken. The Damned is een van de producties die hiermee tot stand komt.’

MEER INFORMATIE

Wilt u meer informatie tot u nemen, recensies lezen of u verdiepen in eerder verschenen artikelen? Scan dan deze code op een moment dat u (in tegenstelling tot in Het Bostheater) wél een goede internetverbinding tot uw beschikking heeft.

of [klik hier](#) om direct naar de website te gaan

BLOCK
BUSTER
FONDS

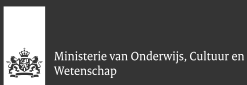
VRIENDENLOTERIJ

VSBfonds.

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS

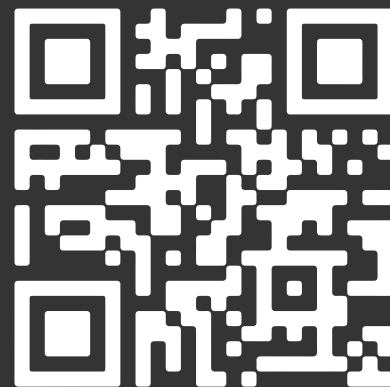
VandenEnde
FOUNDATION

× Gemeente
× Amsterdam

Rabobank

A
O M
D M
O

BROOK FOUNDATION

‘Denk niet dat je op een mooie dag
Duitsland precies zo terug zal vinden
als jij zou willen. Dat Duitsland is voorbij.
Voor altijd voorbij.’

– Sophie von Essenbeck

CREDITS

regie **Ivo van Hove**
van **Luchino Visconti, Nicola Badalucco**
& **Enrico Medioli**
vertaling **Janine Brogt**
dramaturgie **Bart Van den Eynde**
scenografie & licht **Jan Versweyveld**
kostuums **An D’Huys**
muziek & sounddesign **Eric Sleichim**
componist **Eric Sleichim**
video **Tal Yarden**
met **Majd Mardo, Marieke Heebink,**
Steven Van Watermeulen, Hans Kesting,
Aus Greidanus jr., Hugo Koolschijn, Janni Goslinga,
Ilke Paddenburg, Bart Slegers, Maria Kraakman,
Chris Nietvelt, Bart Bijmens, Casper Nusselder,
Daniël Kolf, Joshua Albano, Kuan Jung The, Rob Das,
Thor Louwerens, Yassine El Ouardi, Dalorim Wartes
muzikanten **Hendrik Pellens, Piet Rebel, Pieter Pellens,**
Sebastiaan Cooman
kinderen **Ella van der Vaart, Jolie Winterkamp,**
Kate Muda, Madelief Gomes, Pitou Gomes,
Nanouk Oerlemans, Rosa Baars, Samae Manuputy,
Sofie Menting
coproducent **Comédie Française, B!ndman,**
Het Amsterdamse Bostheater

assistent regie **Olivier Diepenhorst, Zorba Huisman**
assistent dramaturgie (stage) **Doris de Vries**
assistent scenografie **Bart van Merode**
assistent kostuums **Anna Gillis**
assistentie geluidsontwerp **Erwin Sterk**
assistentie video-ontwerp **Mark Thewessen**
hoofd techniek **Reyer Meeter**
hoofd artistiek bureau **Ulrike Bürger-Bruijs**
castingadvies **Hans Kemna**
productie **Inge Zeilinga, Michiel van Schijndel, Eva Sol**
locatiemanager **Marleen Koens**
techniek **Rick van Liesveld. Daan van Oene,**
Joris Reijmer, Hero Kaspers, Yannick Bruine de Bruin,
Zinzi Kemper, Emile Bleeker, Paul Meijer,
Rinse de Jong, Dennis van Scheppingen, Nelis Meijer,
Ingmar Kviele, Jip Van ‘t Veer, Kevin Cuyvers,
Luuk Geertsen, Danne Hekman, Adriaan Beukema
camera **Boris de Ruijter, Thorsten Alofs**
rekwisiteur **David Logger**
kostuumatelier **Farida Bouhbouh, Wim van Vliet (hoofd)**
kleedwerk **Leanne Vandenbussche, Suzanne Kollen,**
Petra Kamphuis
kap & grime **Mirjam Venema, David Verswijveren**
boventiteling **Anna Sijbrands, Suzanne Souverein**
kinderbegeleiding **Anna Kostelijk, Roann Postma**
kindercasting **Martha Mojet**
intimiteitscoördinator **Markoesa Hamer, Zarah Bracht**
fotografie **Jan Versweyveld, Dim Balsem, Fabian Calis**
catering **Punt Kookt, Ana’s Mexican Roots,**
Ingrid Mulder & Esther Doesburg
grafisch ontwerp **Serena Kloet, Sara Fortuin, ITA studio**
communicatie **Bart Buytenhek, Evelien ter Ellen**

met dank aan **Comédie Française, Anta,**
Michel van Gulik, Fie Schouten, Multa Casting,
vrijwilligers van het Amsterdamse Bostheater,
alle figuranten van de filmshoot, Theaterkunst GmbH